

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 13 lutego 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, II Wydział Cywilny w sprawie o sygnaturze akt II C 834/12 z powództwa I. A. przeciwko Skarbowi Państwa – Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w Ł. o zadośćuczynienie: **1.** oddalił powództwo; **2.** przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi na rzecz adwokata J. G. kwotę 2.952 złote tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu; **3.** przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi na rzecz Skarbu Państwa – Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w R. kwotę 128,90 złotych tytułem zwrotu kosztów konwojowania I. A. do Aresztu Śledczego w Ł.; **4.** przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi na rzecz Skarbu Państwa – Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Ł. kwotę 20 złotych tytułem zwrotu kosztów konwojowania I. A. na rozprawę w dniu 11 lutego 2014 roku; **5.** nie obciążył I. A. pozostałymi kosztami postępowania.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na następujących ustaleniach oraz wnioskach:

W dniu 3 czerwca 2003 roku powód został osadzony w Areszcie Śledczym w Ł., a następnie przebywał w Zakładzie Karnym w W., Zakładzie Karnym w P. i w Areszcie Śledczym w Ł.. W czasie pobytu w wymienionych jednostkach penitencjarnych powód kierował do pozwanego szereg pism zatytułowanych jako skargi, zażalenia, monity i prośby, wskazując w ich treści na uchybienia administracji jednostek penitencjarnych, w których przebywał i warunki bytowo-sanitarne. Każdorazowo pisma powoda były rozpoznawane przez pozwanego po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2003 roku w sprawie sposobu załatwienia wniosków, skarg i prośb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2013 r. poz.647). Odpowiedzi jakie otrzymywał powód niebyły obraźliwe, lecz stanowiły według powoda „zakłamanie rzeczywistości”. Uznanie przez pozwanego skargi powoda jako bezzasadnej, wywoływało u powoda „straszne emocje”. Powód korzystał z pomocy lekarza psychologa. Leczenie nie odniosło skutków. Powód miał myśli samobójcze w 2012 roku, po pogrzebie ojca.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Rejonowy zważył, iż podstawą prawną roszczenia powoda jest art. 417 § 1 k.c. W myśl wskazanego przepisu do przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa za działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej koniecznym jest wykazanie dwóch przesłanek, a mianowicie: niezgodności z prawem oraz szkody. Pod pojęciem „niezgodności z prawem” należy rozumieć niezgodność z konstytucyjnymi źródłami prawa. Natomiast pod pojęciem szkody kryje się każdy uszczerbek w dobrach chronionych prawem, zarówno o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym. Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy uznał powództwo za niezasadne, gdyż działanie pozwanego nie było niezgodne z prawem – pozwany udzielał odpowiedzi na pisma powoda w oparciu o rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2003 roku w sprawie sposobu załatwienia wniosków, skarg i prośb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, po każdorazowym przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł powód, zaskarżając je w części, to jest w zakresie punktu 1 sentencji. Skarżący zarzucił:

- 1) naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia w sprawie, a mianowicie:
 - a. art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa, w sytuacji gdy dowód ten zmierzał do wykazania krzywdy, jakich doznał powód na skutek działania pozwanego, nie zmierzał zaś w żaden sposób do ingerencji w sferę przyznanych pozwanemu przez ustawę kompetencji, co w rezultacie pozbawiło powoda możliwości udowodnienia krzywdy, jej rozmiarów oraz związku przyczynowego między jej powstaniem a działaniem pozwanego;

b. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów:

- w sposób niewszechstronny, bowiem z pominięciem dowodu z przesłuchania powoda oraz przedłożonych przez niego pism, co w konsekwencji doprowadziło do bezzasadnego przyjęcia, iż zachowanie pozwanego nie było zachowaniem bezprawnym, podczas gdy z w/w dowodów wywieść można, iż pisma powoda (tj. skargi, zażalenia oraz inne) były rozpoznawane przez pozwanego w sposób niepełny, nieuwzględniający zgłoszonych przez niego wniosków dowodowych i tym samym nasuwający podejrzenie co do obiektywizmu pozwanego;
- w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logiki, co w konsekwencji doprowadziło do bezzasadnego przyjęcia, iż w uzasadnieniu pisma Centralnego Zarządu Służby Więziennej wskazano, że nie znaleziono podstaw do zakwestionowania rozstrzygnięcia Dyrektora Służby Więziennej w Ł., podczas gdy (...) wyraźnie zakwestionował jedno z rozstrzygnięć w/w organów;

c. art. 132 k.p.c. poprzez jego bezzasadne niezastosowanie i w rezultacie dokonanie ustaleń faktycznych na podstawie dokumentów załączonych do pisma pełnomocnika pozwanego z dnia 5 listopada 2013 roku, które to pismo winno zostać zwrócone z uwagi na niedołączenie doń dowodu doręczenia albo dowodu wysłania przesyłką poleconą odpisu pisma pełnomocnikowi powoda;

2) naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 417 k.c. w zw. z art. 23 k.c. i art. 24 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż pojęcie niezgodności z prawem winno być rozpatrywane w sposób ściśle pozytywistyczny, a zatem w oderwaniu od zasad współżycia społecznego, podczas gdy w doktrynie podkreśla się, iż niezgodność z prawem, o której mowa w art. 417 k.c., należy utożsamić z bezprawnością rozumianą w sposób cywilistyczny (tj. jako sprzeczność z prawem lub zasadami współżycia społecznego), co w konsekwencji doprowadziło do bezzasadnego przyjęcia, iż zachowanie pozwanego nie było bezprawne.

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie punktu 1 sentencji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Ponadto pełnomocnik apelującego wniósł o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych, oświadczając, iż koszty te nie zostały pokryte ani w całości, ani w części. /apelacja – k. 236-242/

Na rozprawie odwoławczej w dniu 6 października 2014 roku pełnomocnik powoda oświadczył, iż popiera apelację oraz wniósł o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu. /e-protokół rozprawy z dnia 6 października 2014 roku: 00:07:19 – stanowisko pełnomocnika powoda/

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna i jako taka podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Przed przystąpieniem do merytorycznego rozpoznania podniesionych w apelacji zarzutów na wstępie należy odnieść się do kwestii możliwości rozpoznania przez Sąd Okręgowy postanowienia Sądu Rejonowego wydanego na rozprawie w dniu 11 lutego 2014 roku o oddaleniu wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa (k. 206). Zgodnie z art. 380 k.p.c. na wniosek strony zakresem kognicji sądu rozpoznającego apelację mogą zostać objęte niezaskarżalne postanowienia sądu pierwszej instancji, jeżeli tylko wywarły one wpływ na treść zaskarżonego wyroku. W niniejszej sprawie apelujący podnosi, iż Sąd Rejonowy w sposób niezasadny oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa, co miało istotny wpływ na treść zapadłego w pierwszej instancji rozstrzygnięcia. Zważyć jednak należy, iż wywiedziona przez powoda apelacja nie zawiera wprost sformułowanego wniosku o rozpoznanie wskazanego postanowienia Sądu Rejonowego. Niemniej Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż treść argumentacji przedstawionej w apelacji poczytać należało jako wniosek o poddanie kontroli w trybie art. 380 k.p.c. orzeczenia Sądu Rejonowego. Podnieść także należy, iż bezpośrednio po wydaniu postanowienia o oddaleniu wniosku

o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa pełnomocnik powoda zgłosił zastrzeżenia do protokołu w trybie 162 k.p.c.

Przechodząc do oceny prawidłowości zaskarżonego wyroku wskazać należy, iż skarżący w wywiedzionym środku odwoławczym zarzucił między innymi naruszenie art. 132 k.p.c. W ocenie skarżącego Sąd Rejonowy powinien zwrócić stronie pozwanej jej pismo procesowe z dnia 5 listopada 2013 roku, gdyż do wskazanego pisma wniesionego do Sądu I instancji nie załączono dowodu jego doręczenia albo wysłania stronie przeciwnej. Apelujący argumentował, iż konsekwencją braku zwrotu powyższego pisma procesowego było dokonanie przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych w oparciu o załączone do tego pisma dokumenty. W myśl art. 132 § 1 k.p.c. w toku postępowania profesjonalni pełnomocnicy doręczając sobie nawzajem bezpośrednio odpisy pism procesowych, zaś do pisma wniesionego do sądu dołącza się dowód jego doręczenia lub wysłania stronie przeciwnej. W niniejszej sprawie zarówno powód jak i pozwany są reprezentowani przez profesjonalnych pełnomocników. Pełnomocnik pozwanej do pisma procesowego opatrzonego datą 5 listopada 2013 roku nie załączył dowodu jego doręczenia lub wysłania pełnomocnikowi powoda. W tym stanie rzeczy należy zgodzić się z twierdzeniem skarżącego, iż Sąd Rejonowy powinien zwrócić pismo procesowe z dnia 5 listopada 2013 roku. Niemniej jednak należy stwierdzić, że apelujący w żaden sposób nie wykazał, że uchybienie to miało jakkolwiek wpływ na wynik sprawy, a tylko uchybienia proceduralne przenoszące się na sferę rozstrzygnięcia mogą skutkować uchyleniem lub zmianą zaskarżonego orzeczenia. Przed wszystkim wskazać należy, iż pełnomocnik powoda był w posiadaniu dokumentów załączonych do pisma procesowego pozwanego z dnia 5 listopada 2013 roku, o czym świadczą jednoznacznie pisma procesowe pełnomocnika powoda z dnia 6 listopada 2013 roku (k. 163-164) oraz z dnia 14 listopada 2013 roku (k. 168-171), a także pismo procesowe pozwanego z dnia 3 grudnia 2013 roku (k. 178). Przedstawione okoliczności pozwalają zatem na przyjęcie, że naruszenie art. 132 k.p.c. pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, skoro pełnomocnik powoda dysponował dokumentami załączonymi do pisma pozwanego z dnia 5 listopada 2013 roku. Tym samym z uwagi na powyższe zarzut apelującego naruszenia art. 132 k.p.c. nie może odnieść zamierzonego przez niego skutku.

Nietrafny jest zarzut skarżącego niewłaściwej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, to jest naruszenia dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Chybiona jest argumentacja apelującego, iż Sąd I instancji ocenił zgromadzony materiał dowodowy w sposób niewszechstronny, gdyż pominął dowód z przesłuchania powoda oraz przedłożonych przez niego dokumentów stanowiących korespondencję pomiędzy nim a pozwanym. Sąd Rejonowy czyniąc ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie oparł się na wskazanej korespondencji oraz na dowodzie z przesłuchania powoda. Ocena zaś czy pisma kierowane przez pozwanego do powoda pozostają w sprzeczności z prawem należy do quaestiones iuris, a więc zagadnienia prawa materialnego (art. 417 § 1 k.c.). Zamierzonego przez apelującego skutku nie może odnieść także argumentacja, iż Sąd I instancji błędnie przyjął, że w uzasadnieniu pisma Centralnego Zarządu Służby Więziennej (dalej: (...)) wskazano, iż nie znaleziono podstaw do zakwestionowania rozstrzygnięcia Dyrektora Służby Więziennej w Ł., podczas gdy (...) uwzględnił jedne z zarzutów powoda i wyraźnie zakwestionował rozstrzygnięcie w zakresie pozbawienia powoda możliwości udziału w zajęciach sportowych. Dostrzeżony przez skarżącego błąd w ustaleniach faktycznych nie miał wpływu na treść zaskarżonego wyroku i tym samym nie może prowadzić do jego zmiany bądź uchylenia. W tym kontekście wskazać należy, iż dostrzeżony przez apelującego błąd w ustaleniach faktycznych, świadczy raczej o tym, iż kierowane przez powoda pisma, wbrew jego stanowisku były przedmiotem wnikliwej lektury, nie zaś traktowane w sposób zdawkowy.

Chybiony jest zarzuty skarżącego naruszenia art. 417 § 1 k.c. Jak wynika z treści uzasadnienia wniesionego środka odwoławczego skarżący uważa, iż użyte w art. 417 § 1 k.c. pojęcie „niezgodności z prawem” oznacza sprzeczność zachowania się władzy publicznej z prawem pozytywnym oraz zasadami współżycia społecznego. Apelujący nie kwestionuje tego, że kierowane przez pozwanego do powoda pisma były zgodne z prawem, lecz twierdzi, iż naruszały one zasady współżycia społecznego. Z powyższym stanowiskiem apelującego nie można się zgodzić. Jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy przesłankami odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu zadań z zakresu władzy publicznej jest niezgodność działania lub zaniechania z prawem oraz szkoda. Przesłanki „niezgodności z prawem” nie można utożsamiać z pojęciem bezprawności, które obejmuje nie tylko zachowania naruszające normy prawne, ale i zasady współżycia społecznego. Pod pojęciem „niezgodności z prawem”

należy rozumieć tylko i wyłącznie sprzeczność z normami prawa, nie zaś normami moralnymi, obyczajowymi, zasadami współżycia społecznego. Innymi słowy w art. 417 § 1 k.c. chodzi wyłącznie o niezgodność z konstytucyjnie rozumianymi źródłami prawa. Reasumując, nawet jeżeli przyjąć, że odpowiedzi udzielane przez pozwanego były niezgodne z zasadami współżycia społecznego, co w ocenie Sąd Odwoławczego jest nieuprawnione, to i tak nie można przypisać pozwanemu odpowiedzialności na podstawie art. 417 § 1 k.c. Ponieważ w niniejszej sprawie nie wykazano, iż została spełniona przesłanka niezgodności z prawem, to bezsensownym było prowadzenie postępowania odnośnie rozmiarów doznaney przez powoda krzywdy, zatem Sąd I instancji zasadnie oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa. Przeprowadzenie wskazanego dowodu skutkowałoby jedynie przedłużeniem postępowania pierwszoinstancyjnego oraz zwiększeniem jego kosztów.

Mając na uwadze niezasadność zarzutów podniesionych w złożonym środku zaskarżenia oraz jednoczesny brak okoliczności, które podlegają uwzględnieniu w postępowaniu odwoławczym z urzędu, apelacja jako bezzasadna została oddalona na podstawie art. 385 k.p.c.

Zważywszy, że w toku postępowania drugoinstancyjnego powód korzystała z przyznanej z urzędu pomocy (...) Sąd Okręgowy przyznał i nakazał wypłacić na rzecz ustanowionego z urzędu pełnomocnika ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi kwotę 73,80 złotych, obejmującą podatek VAT w wysokości 23%, na podstawie § 2 i § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconey pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 461).